

จดหมายข่าว

หมายเหตุ : ลดพนัน

ฉบับที่ 11 ประจำเดือน สิงหาคม 2562

ตอน แนวปฏิบัติที่ดีในการ
ดำเนินงานลดผลกระทบจาก
การพนันออนไลน์สำหรับ
เครือข่ายเด็กและเยาวชน

ถอดบทเรียนจากการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) ได้จัดประชุมเชิงปฏิบัติการถอดบทเรียนการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ ภายใต้โครงการเสริมสร้างเครือข่ายการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากลไกการขับเคลื่อนนโยบายป้องกันและลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ในพื้นที่และชุมชนรอบสถานศึกษา ซึ่งได้มาจากการสังเคราะห์การดำเนินงาน “โครงการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน” ขับเคลื่อนกิจกรรมโดยเครือข่ายผู้นำเยาวชนเป็นสำคัญคือสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย (ยท) และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย (สดย.ท) เพื่อให้เป็นแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน

แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน

มีเนื้อหาสาระในคู่มือประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ **ส่วนที่ 1** บทนำ กล่าวถึงวัตถุประสงค์ ขอบเขตของคู่มือ ประโยชน์ของคู่มือ เนื้อหา และแนวปฏิบัติก่อนใช้คู่มือ **ส่วนที่ 2** แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน ประกอบด้วย สถานการณ์การพนันออนไลน์ กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คู่มือ และแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ **ส่วนที่ 3** ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ

สาระสำคัญของแนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน ได้สรุปเนื้อหาหลักจากคู่มือฉบับสมบูรณ์เท่านั้น ไม่ได้นำรายละเอียดในแต่ละเนื้อหา ขั้นตอนของกิจกรรม หรือแผนผัง รูปภาพมานำเสนอในบทความนี้มีดังนี้

ส่วนที่ 1 ส่วนนำ

วัตถุประสงค์เพื่อใช้เป็นแนวปฏิบัติสำหรับ
เครือข่ายเด็กและเยาวชนในการส่งเสริมและสนับสนุน
การดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์
และเพื่อพัฒนาเครือข่ายเด็กและเยาวชนในการ
ดำเนินงานลดผลกระทบจากพนันออนไลน์อย่างเป็น
ระบบ ขอบเขตของคู่มือฉบับนี้ ครอบคลุมเนื้อหาการ

ดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนากลไกการขับเคลื่อน
นโยบายลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ของ
เครือข่ายเด็กและเยาวชนทั้งกระบวนการตั้งแต่เริ่มต้น
จนจบ โดยมีความเกี่ยวข้องตั้งแต่ผู้ใช้คู่มือ ซึ่งเป็น
แนวทางที่เครือข่ายเด็กและเยาวชนสามารถนำไปเป็น
แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจาก
การพนันออนไลน์ ตัวอย่างกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบ
จากการพนันออนไลน์ และแนวปฏิบัติก่อนใช้คู่มือ
ผู้ใช้จะต้องมีการเตรียมความพร้อมคือ 1) ทำความ
เข้าใจการใช้คู่มือโดยละเอียด เช่น สำนวณสถานการณ์
พนันออนไลน์? ศึกษาด้วยตนเอง ประชุมชี้แจง และการ
จัดอบรมการใช้คู่มือ เป็นต้น 2) สร้างทีมงานและกำหนด
บทบาทของทีมงาน และ 3) พิจารณาวางแผนการ
ดำเนินงานตามคู่มืออย่างเหมาะสมกับบริบทและ
สถานการณ์ของพื้นที่

นิยามศัพท์

การพนันออนไลน์ (Online gambling) เป็น
การเล่นพนันโดยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งถูกพัฒนามา
จากการเล่นตามบ่อนคาสิโน ที่มีเกมพนันออนไลน์ต่าง ๆ
ให้ผู้เล่นเข้าไปเลือกใช้บริการ ตัวอย่างเช่น การเล่น
โป๊กเกอร์ออนไลน์ การพนันด้านกีฬาและการพนันฟุตบอล
หรือการเล่นบิงโกออนไลน์ หรือ คาสิโนออนไลน์ ที่
สามารถเล่นเกมคาสิโน เช่น รูเล็ตต์ แบล็กแจ็ก ปาจิงโกะ
 เป็นต้น ผู้เล่นรู้สึกเหมือนได้เล่นเกมพนันอยู่ในบ่อนพนัน
จริง ๆ ซึ่งการเล่นพนันออนไลน์ผู้เล่นสามารถเล่นได้หลาย

ช่องทาง ทุกเวลา ผ่านทางคอมพิวเตอร์หรือ
โทรศัพท์มือถือเพียงแค่อินเทอร์เน็ต

เครือข่ายเด็กและเยาวชน หมายถึง เด็กและ
เยาวชนที่รวมกลุ่มกันเพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์
ต่อสังคม โดยมีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการดำเนิน
กิจกรรมต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ เช่น กิจกรรมอาสาสมัคร
กิจกรรมพัฒนาชุมชน กิจกรรมแก้ปัญหาทางสังคม
 เป็นต้น

ส่วนที่ 2 แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์: สำหรับ เครือข่ายเด็กและเยาวชน

แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชนมีดังนี้

1. การสำรวจสถานการณ์พนันออนไลน์

ข้อมูลจากการศึกษาสถานการณ์พนันออนไลน์ที่สำคัญพบว่า เพื่อนเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลสูงมากต่อการเข้าไปสู่วงจรแห่งการพนันออนไลน์ จึงควรจัดกิจกรรมที่เน้นย้ำถึงการให้ความสำคัญกับเยาวชนผ่านเยาวชนด้วยกันเอง เช่น กิจกรรมเพื่อนเตือนเพื่อน เป็นต้น เยาวชนยังไม่ได้รับรู้ว่าการพนันออนไลน์จะทำให้เกิดผลกระทบด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงควรออกแบบกิจกรรมที่มีการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านนี้ และควรมีการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและส่งเสริมองค์ความรู้ว่า “การพนันเป็นปัจจัยเสี่ยงสุขภาพ” ไปสู่เยาวชน

เยาวชนผู้เล่นการพนันออนไลน์มีการรับรู้ถึงผลกระทบจากปัญหาการพนันออนไลน์อยู่ในระดับน้อย บางอย่างที่น่าจะเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสม แต่เยาวชนกลับเห็นว่าไม่เป็นปัญหา เช่น การยืมเงินเพื่อนหรือการขายทรัพย์สินมาเล่นการพนันออนไลน์ สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนกลุ่มนี้ยังขาดการรับรู้และตระหนักถึงผลกระทบจากการพนันจึงจำเป็นต้องออกแบบกิจกรรมที่สะท้อนและพยายามชี้ให้เห็นถึงความไม่ถูกต้อง เหมาะสม ความไม่สมเหตุสมผลในทางความคิด โดยเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี ตลอดจนหลักธรรมคำสอนทางศาสนา เพื่อสร้างการรับรู้และเสริมสร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการพนันออนไลน์

2. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คู่มือ

เป็นคู่มือที่ใช้เป็นแนวปฏิบัติในการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กและเยาวชนที่รวมกลุ่มกัน เพื่อดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม มีเป้าหมายร่วมกันที่ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ อย่างสร้างสรรค์ เช่น สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด กลุ่มเด็กและเยาวชนในระดับหมู่บ้าน ตำบล

3. แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน

แนวปฏิบัติที่ดีในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ได้สังเคราะห์มาจากโครงการสร้างแนวปฏิบัติที่ดี เพื่อการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชนที่ดำเนินการโดยสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย โดยมีเครือข่ายเด็กและเยาวชนร่วมดำเนินการ 8 พื้นที่ ได้แก่ 1) จังหวัดเชียงราย สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดเชียงราย 2) จังหวัดนครปฐม เทศบาลตำบลธรรมศาลา 3) จังหวัดศรีสะเกษ สมาพันธ์เด็กและเยาวชนจังหวัดศรีสะเกษ 4) จังหวัดอุบลราชธานี สภาเด็กและเยาวชนจังหวัดอุบลราชธานี 5) จังหวัดนครพนม 6) จังหวัดปัตตานี เครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน จังหวัดชายแดนภาคใต้ 7) จังหวัดชลบุรี สำนักงานข่าวออนไลน์ตะวันออกดีจัง และ 8) กรุงเทพมหานคร วิทยาลัยเทคโนโลยีสยามบริหารธุรกิจ (SBAC) จากการดำเนินงานเกิดแนวปฏิบัติ ดังนี้

3.1 การสร้างทีมงาน

การสร้างทีมงานช่วยในการขับเคลื่อนการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ สามารถดำเนินไปอย่างเข้มแข็ง มีขั้นตอนในการสร้างทีมงานดังนี้

- 1) ประสานทีมงานจากสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย และสภาเด็กและเยาวชนแห่งประเทศไทย เพื่อสร้างทีมงานอย่างมีส่วนร่วม
- 2) สร้างพื้นที่สาธารณะให้แก่ทีมงาน เพื่อเป็นพื้นที่ในการดำเนินกิจกรรม ประชุมวางแผน เตรียมงานต่าง ๆ ที่ทุกคนสามารถเข้าถึง ทั้งการเดินทาง และการแสดงออกทางความคิดอย่างเป็นอิสระ
- 3) สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานขับเคลื่อนการลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์แก่ทีมงาน
- 4) จัดประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจถึงผลกระทบจากการพนันออนไลน์ และชี้แจงบทบาทสำคัญของทีมงาน
- 5) เปิดเวทีให้ทีมงานได้ร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงาน โดยร่วมวิเคราะห์และวางแผนการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

3.2 สร้างเครือข่ายการทำงาน

1) ค้นหาเครือข่ายการทำงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สภาเด็กและเยาวชนจังหวัด สมาพันธ์เด็กและเยาวชน เครือข่ายเด็กและเยาวชนในพื้นที่ต่าง ๆ และเครือข่ายอื่น ๆ

2) ทีมงานประสานงานเครือข่าย จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธภาพ และสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

3.3 ขยายการดำเนินงานสู่เครือข่าย

1) ทีมงานวางแผนการดำเนินงานร่วมกับเครือข่ายในพื้นที่ โดยเน้นการขยายการดำเนินงานสู่เครือข่าย ให้เครือข่ายได้มีบทบาทในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ตั้งแต่เริ่มต้นจนสิ้นสุดกระบวนการ

2) ทีมงานสนับสนุนงบประมาณเบื้องต้นให้แก่เครือข่ายในการดำเนินกิจกรรมในพื้นที่

3) ติดตามผลการดำเนินงานของเครือข่ายในพื้นที่

3.4 สร้างความรู้ความเข้าใจการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันให้แก่เครือข่าย

- 1) ประชุมเพื่อสร้างแนวทางการทำงานร่วมกัน
- 2) ให้ความรู้ความเข้าใจทั้งในมิติของกระบวนการทำงาน และความรู้เกี่ยวกับการพนันออนไลน์ แก่เครือข่าย

3.5 ทำความเข้าใจสถานการณ์การพนันออนไลน์ในพื้นที่

การทำความเข้าใจสถานการณ์การพนันออนไลน์มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการจะดำเนินกิจกรรมในพื้นที่ ทั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบันและข้อมูลเชิงลึก แนวทางในการสำรวจสถานการณ์การพนันออนไลน์ ดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายของการสำรวจสถานการณ์ จะต้องกำหนดวัตถุประสงค์ของการสำรวจ และขอบเขตของการสำรวจ ได้แก่ เนื้อหาที่จะทำการสำรวจ กลุ่มเป้าหมาย พื้นที่ ระยะเวลา

- 2) กำหนดเครื่องมือและวิธีการ
การออกแบบเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมจะช่วยให้สามารถตอบวัตถุประสงค์ของการสำรวจข้อมูล และสามารถนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ต่อได้ เครื่องมือและวิธีการสำรวจข้อมูลสถานการณ์ในพื้นที่สามารถทำได้หลายแบบ เช่น การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง แบบสำรวจสถานการณ์การพนันออนไลน์ การสัมภาษณ์เชิงลึก

3.6 วิเคราะห์สถานการณ์และวางแผนการแก้ปัญหา

เป็นการดำเนินการเพื่อนำไปสู่แนวทางการกำหนดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม แนวทางการวิเคราะห์สถานการณ์ ดังนี้

- 1) วิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้าน เช่น ด้านความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพนันออนไลน์ ประเภทของพนันออนไลน์ในพื้นที่
- 2) จัดกลุ่มของข้อมูล และเรียงลำดับความสำคัญของสถานการณ์ปัญหา
- 3) กำหนดแนวทางการแก้ปัญหาอย่างเหมาะสม และสอดคล้องกับสถานการณ์ เช่น การขับเคลื่อนระดับนโยบาย การส่งเสริมความรู้สร้างความตระหนัก การเฝ้าระวัง เป็นต้น
- 4) กำหนดกิจกรรมที่จะดำเนินการเพื่อแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความเหมาะสมของพื้นที่ดำเนินการ กลุ่มเป้าหมาย
- 5) กำหนดขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมระยะเวลา วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ งบประมาณ ผู้รับผิดชอบแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน
- 6) กำหนดตัวชี้วัดหรือผลที่คาดว่าจะได้รับการดำเนินการ ทั้งผลลัพธ์ระยะสั้น และระยะยาว
- 7) กำหนดแนวทางการประเมินผลการดำเนินการ

3.7 การดำเนินกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์: สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน

1) กิจกรรมสร้างความตระหนักถึงผลกระทบจากการพนันออนไลน์

สามารถนำไปดำเนินการมีหลากหลายกิจกรรมขึ้นอยู่กับสถานการณ์ปัญหา บริบทของพื้นที่ และกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าไปสร้างความรู้ความเข้าใจ

2) กิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพนันออนไลน์

เช่น รณรงค์ผ่านสื่อ การจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ และกิจกรรม Talk Show

3) กิจกรรมส่งเสริมพฤติกรรมสร้างสรรค์เพื่อลดการพนันออนไลน์

เป็นการสร้างแกนนำการเฝ้าระวังพนันออนไลน์เพื่อทำหน้าที่ในการเฝ้าระวัง ป้องกันเด็กและเยาวชนเข้าสู่การพนันออนไลน์ และการสร้างพื้นที่สาธารณะ เพื่อทำกิจกรรมสร้างสรรค์ที่เกิดประโยชน์ ป้องกันและลดการเข้าสู่การพนันออนไลน์ เช่น การจัดกิจกรรมสร้างสื่อสร้างสรรค์ต่าง ๆ

3.8 ประเมินผลการดำเนินงาน

ทีมงานมีการกำหนดแนวทางการประเมินผลเพื่อสะท้อนผลความสำเร็จ สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขจาก

การดำเนินงานตามคู่มือ อันนำไปสู่การปรับปรุงคู่มือให้มีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานจริงมากยิ่งขึ้น โดยแนวทางการประเมินสามารถทำได้หลากหลาย เช่น การประเมินผลจากผู้ใช้คู่มือ คือ เครือข่ายเด็กและเยาวชน การประเมินผลจากผู้ใช้คู่มือ กิจกรรมตามคู่มือ การประเมินผลจากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3.9 สรุปผลการดำเนินงานและบทเรียนจากการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์

เป็นขั้นการสรุปผลการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ของเครือข่ายเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้ใช้คู่มือฉบับนี้ รวมถึงบทเรียนที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ ทั้งบทเรียนจากกระบวนการทำงาน บทเรียนจากการดำเนินกิจกรรม และบทเรียนที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการปรับปรุงแนวปฏิบัติให้ดียิ่งขึ้น

ส่วนที่ 3 ปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จ

การประเมินตนเองหรือทีมว่ามีการดำเนินการหรือมีคุณลักษณะตามปัจจัยเงื่อนไขที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาภาคีการขับเคลื่อนนโยบายลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์ตามคู่มือ เป็นการสะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของทีมและสามารถประเมินได้เบื้องต้นได้ว่ายังต้องเติมเต็มส่วนใดเพื่อไปสู่การดำเนินงานที่ประสบความสำเร็จมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ได้จัดทำแบบประเมินปัจจัยเงื่อนไขที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์อีกด้วย

เรียบเรียงจาก:

กาญจนา วิจิตรบุรพา และคณะ. (2562) คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับเครือข่ายเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย. (เอกสารเย็บเล่ม)

ฐาศุภร์ จันประเสริฐ และคณะ. (2562) คู่มือการดำเนินงานลดผลกระทบจากการพนันออนไลน์สำหรับการดำเนินงานของเครือข่ายเด็กและเยาวชน. กรุงเทพฯ: ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนันมูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ. (เอกสารเย็บเล่ม)

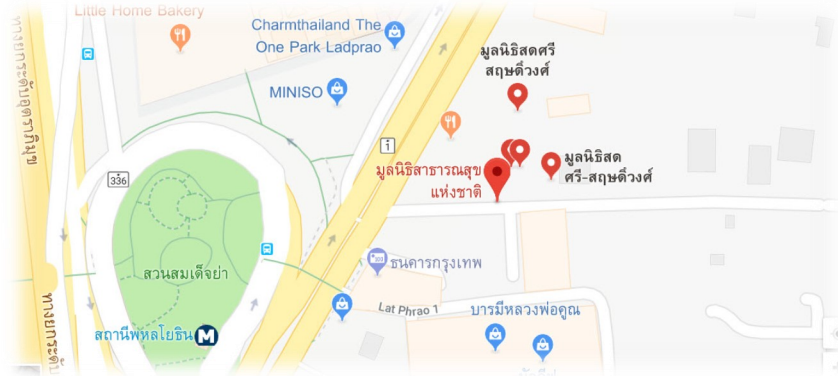

ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน

มูลนิธิสาธารณะสุขแห่งชาติ (มสช.)

สนับสนุนโดย

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสุขภาพ (สสส.)

1168 ซอยพหลโยธิน 22 ก.พหลโยธิน แขวงจอมพล เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900

: 0-2511-5855

: 0-2939-2122

: icgp@thainhf.org

: www.thainhf.org/icgp

: ICGCP

: @ICGP1

: ศูนย์ข้อมูลนโยบายสาธารณะการลดปัญหาจากการพนัน

